

MARKNADSEKONOMI MED ANSVAR

OCH DESS BETYDELSE FÖR FINLANDS FRAMTID

SAMLINGSPARTIET

Nu ska vi snacka marknadsekonomi

Det går bra för genomsnittsfinsländaren, sägs det. Vi inom Samlingspartiet bestämde oss för att lyssna på vad människorna säger och - kan Ni tänka Er? - vi lyckades inte träffa på någon genomsnittsfinsländare, inte en enda. Visst hittade vi människor som det går bra för - men också människor som det inte går bra för alls. Vi hittade människor med intressant och givande arbete och andra som praktiskt taget gett upp hoppet om att alls få arbete.

Vi träffade barn som har ett harmoniskt och lyckligt hem, men vi träffade också utslagna unga som behöver stöd av en vuxen, en far eller mor. Vi träffade pensionärer som klarar sig utmärkt och andra som är fattiga och ensamma. Likaså stötte vi på företagare som är nöjda med livet, vi träffade byggarbetare, optionsmiljonärer och barnträdgårdslärare.

Vi träffade också på sådana som behöver vård men som sitter fast i vårdköerna. Vi hittade olika slags människor i olika livssituationer. Men genomsnittsfinsländaren - någon sådan träffade vi inte.

De berättelser vi fick höra stärker oss i vårt tänkande. Vi politiker klarar inte av att bygga upp färdiga liv för människorna, inte heller kan vi förhindra att besvärigheter uppstår. Men vi kan med våra beslut styra Finland i en riktning som ger människorna framtidstro - ett hopp om en bättre morgondag. Samlingspartiet anser att de största problemen i dagens Finland inte är materiella utan attitydmässiga. Därför kan människornas problem inte lösas med politiska taskspelarkonster. Vi måste gå in på djupet. Det gäller att tänka om.

Vi behöver en förändring som leder till en helt ny atmosfär. Strukturerna behöver ruskas om. Politik är mer än bara utdelning av pengar och styrning av resurser till olika sektorer.

Politikens uppgift är att bygga upp ett samhälle som är bra för människorna, ett samhälle där människorna själva kan påverka hur deras liv styrs. Resultaten är tro på livet, rentav lycka. Det här är Samlingspartiets mål.

Vi går in för marknadsekonomi med ansvar. Ansvarig marknadsekonomi är gratis utbildning som producerar både mästare och magistrar, där alla hittar ett arbete som motsvarar utbildningen.

Ansvarig marknadsekonomi är hälsovård med god kvalitet men också viljan att själv ta hand om sin hälsa. Ansvarig marknadsekonomi är rådgivningsbyråer, daghem och servicehus, men också viljan att själv ansvara för sitt liv och viljan att ta hand om andra. Ansvarig marknadsekonomi uppskattar - och belönar - flit och företagsamhet.

Samlingspartiet anser att problemen i samhället uppstår i de sektorer där marknadsekonomin inte fås att fungera rätt. Det finns företagare som avstår från att anställa arbetstagare på grund av den byråkrati och den stränga reglementering som gisslar arbetsgivarna. Det finns personer som har alla förutsättningar att ta emot jobb, men som kan räkna själva och inser att det inte alltid lönar sig att ta anställning. Båda dessa exempel visar att systemet är illa skött och att det behöver ruskas om.

Av partierna är det Samlingspartiet som har den överlägset bästa kännedomen om marknadsekonomi. Vi har vågat förfäkta marknadsekonomi även under tider när sådant inte var på modet. Marknadsekonomi är inte ett självändamål, inte heller ett värde i sig.

Marknadsekonomin är ett hjälpmedel för skapande av välstånd. Den är en utmärkt dräng, men en dålig husbonde. Om den sköts oskickligt leder den till problem: missriktat effektivitetstänkande och en situation där de svagaste blir nedtrampade. Det får vi inte acceptera. Det som behövs är ansvar, Det gemensamma säkerhetsnätet måste tillgodose de svagastes behov. Vi måste se till att miljön klarar sig i trycket av ekonomisk tillväxt.

Ansvarskänslan visar sig i beslut som också våra efterkommande kan vara stolta över. Samlingspartiets mål är ett Finland som uppmuntrar goda prestationer, kreativitet och omsorger.

Jyrki Katainen

Petra Pensionär

Petra, 73, bor i en tvåa i ett flervåningshus. Petras make, pensionerad brevbärare, avled för några år sedan. Barnen är vuxna och bor på olika håll i Finland. De besöker Petra några gånger om året.

"Saimi i våningen nedanför och jag - vi är nästan som systrar, goda vänner sedan tretti år tillbaka - vi gör mycket tillsammans, bärplockning och sånt. Varannan dag har Saimi kommit upp till mig på middag, varannan dag är det min tur nere hos henne."

Petra har haft en lång karriär som barnmorska. Bostaden är en aktielägenhet som hon äger, numera är bostadslånet också betalt.

I fjol blev det en stor förändring i Petras liv, blodpropp i hjärnan. "Jag var ute på gården och piskade mattor när det plötsligt svartnade för ögonen och jag mådde illa. Nästa minne jag har är att jag vaknade upp på sjukhuset".

Det var lyckligtvis en ganska lindrig stroke så en vecka senare kunde Petra åka hem. Nu gällde det att tänka om och göra saker på andra sätt än tidigare. Högra armen fungerar inte riktigt som den ska. Många vardagliga sysslor som tidigare gick hur enkelt som helst kräver nu stora ansträngningar. "Sen finns ju hela tiden risken för nya blodproppar. Hösten var en tung tid, de mörka kvällarna var deprimerande,"

Visst har Petra återhämtat sig rätt bra, men hon är numera beroende av hjälp. Visst har hon ju hjälp av Saimi, men Saimi är ingen ungdom hon heller. "Jag har funderat över vad det finns för lösningar. Helst bor jag kvar i eget hem, men inte har jag råd med all den hjälp som det förutsätter," funderar Petra. Hon har nog hört att det finns kommuner som ställer

upp med hygglig hemservice för äldre, men i andra kommuner är det mycket sämre med den saken

I ansvarig marknadsekonomi ingår att Petra ska ha förutsättningar att leva ett gott liv:

1. De kommunala servicesedlarnas giltighetsområde bör vidgas så att kommunen kan bevilja servicesedlar även för hemsjukvård. I så fall skulle Petra själv kunna välja vad hon behöver i form av hemmavård, så att hon kan bo kvar hemma så länge som möjligt. För tjänsterna inom äldreården bör det slås fast riksgiltiga kriterier, för att servicens kvalitet och tillgänglighet inte ska förbli beroende av i vilken kommun personen råkar vara bosatt.
2. Vårdbidraget för pensionstagare och det höjda vårdbidraget bör höjas med 20 euro i månaden.
3. Index för folkpension och arbetspension måste förbättras. I index måste det bättre än nu beaktas att kostnaderna för läkemedel och för vård stigit.
4. Slopandet av moms för läkemedel sänker deras pris, och det förbättrar Petras utkomst. .
5. Samlingspartiets förslag om sänkning av skatterna för pensionärer skulle också hjälpa Petra.
6. Vid sidan om de lagstadgade tjänsterna som samhället erbjuder finns det behov av frivilliga medborgarinsatser. Med andra ord, att människor känner sitt ansvar för andra människor. Organisationerna för äldreården gör viktiga insatser och lindrar den ensamhet som besvärar så många äldre. Stödet till detta slags organisationer bör ökas, och donationer från företag till dessa organisationer bör bli skattefria.

Hanna Hushållsföretagare

Hanna, 41, bor i Uleåborg med sin make Henry. Den övriga familjen består av Dan, 10 och Ben, 8, båda från Hannas tidigare äktenskap, samt Hannas och Henrys gemensamma dotter Olivia.

Hanna slutade gå i skola så fort det gick och tog städjobb i stället. När sedan hushållsavdraget infördes år 1997 blev det vanligare att familjer anlät städhjälp, och då tog Hanna risken att grunda ett städföretag, Kotisiivous Oy.

Nu har Hannas företag redan 10 heltidsanställda. Ett hinder för firmans tillväxt är att det är svårt att förmå folk att ta emot jobb. Det irriterar Hanna att städarbetet, ett jobb precis som alla andra, i offentligheten har hånats och kallats "pigsyssla".

Hanna ser det som en hederssak att hon som arbetsgivare sköter sitt ansvar. Hon är mån om att de anställda ska må bra och att de orkar med jobbet, hon uppmuntrar dem att motionera och att ägna sig åt kultur på fritiden.

Hanna är ställd när hennes barn är sjuka. Som företagare är hon inte berättigad att dra av vårdkostnaderna när hennes egna barn behöver vård. Saken är mer komplicerad genom att Henrys arbete är sådant att han flera veckor i taget måste vistas i Vanda. Det ställer till besvär inte bara med barnpassningen utan rent ekonomiskt: det kostar alltid extra att ha två bostäder och två kylskåp att fylla, och till det kommer långa arbetsresor. Ändå säger Hanna att hon inte är beredd att lägga av som företagare.

Hanna hoppas i framtiden kunna vidga sin kundkrets, utöka företaget och expandera det till att erbjuda ett större urval hushållstjänster.

Samlingspartiet vill stödja sysselsättning och företagarskap:

1. Arbetsförmedlingen bör göras effektivare och socialskyddet måste göras om så att det stimulerar folk att ta emot erbjudna arbeten. Utbetalningen av arbetslöshetsdagpenning måste bli så snabb att dagpenningen omedelbart börjar utbetalas så snart ett kortvarigt arbetsförhållande upphör. Det måste alltid vara så att det lönar sig att ta emot ett erbjudet jobb. Det är ansvarig marknadsekonomi.
2. Arbetsgivarna kan gärna uppmuntras till att måna om sina anställdas hälsa och förmåga att orka med jobbet. Motions- och kultursedlar är en sådan uppmuntrande faktor, vars fortsatta förekomst måste garanteras.
3. En företagare bör i sin beskattning ha rätt att dra av kostnaderna som uppkommer till följd av att de egna barnen är sjuka.
4. Det är inte lätt att sammanjämka föräldraskap och företagarskap, eftersom en företagare har oregelbundna arbetstider, arbetar långa dagar och har svårt att ta semester eller annars ledigt. En lindring kan i vissa fall vara att avbytersystemet för företagare utvecklas och utvidgas till att täcka hela landet.
5. Samlingspartiet har föreslagit ett nytt skatteavdrag till Henry och andra som i många veckor på grund av jobbet är tvungna att bo på en annan ort än familjen. Avdraget är tänkt att kompensera för en del av de höjda levnadskostnaderna, bl.a. bostadskostnader. Avdraget är tänkt att vara 3000 euro per år.
6. Hushållsavdraget har visat sig vara ett effektivt och väl fungerande sätt att få hjälp i arbetet i hemmen. Avdraget behöver förbättras så att dess övre gräns höjs till 2 300 euro per år och så att det också omfattar renoveringsarbeten. Dess giltighetsområde bör också breddas till att omfatta datortjänster i hemmet och installation av digitalboxar.

Bitte och Börje Barnfamilj

Bitte, 35, är studentmerkonom och hon jobbar i ett mediaföretag som planerare. Hennes man Börje, 38, är anställd av ett stort finländskt exportföretag och jobbar med försäljning. De har en sjuårig son Lukas. Familjen bor i Esbo.

Börjes jobb gör att han är mycket på resa. Det är tufft att sammanjämka jobbet och familjens krav, särskilt som far- och morföräldrarna bor hundratals kilometer därifrån. För Lukas har familjen anställt en barnvaktstant som kommer om kvällarna.

Bitte vill gärna göra karriär med sånt som hon känner för och därför är hon beredd att satsa på arbetet. Hon har rentav funderat på att grunda ett eget PR-företag. Innan det nya företaget grundas har Bitte tänkt hålla kvar sitt jobb, men på deltid, för att hon ska hinna vara mer tillsammans med Lukas. Tyvärr har familjen ett stort bostadslån som gör det omöjligt.

Börje ville efter att Lukas föddes ta ut pappaledighet, men det fanns ingen förståelse för sådant i företagskulturen på arbetsplatsen. Det irriterar Börje mycket när folk klandrar fäderna för bristande vilja att ta hand om barnen

Lukas har hälsoproblem, han är astmatiker. Bitte eller Börje måste allt som oftast föra Lukas till läkarmottagningen, men Fpa-ersättningarna täcker ju bara en bråkdel av läkararvodena.

Bitte, Börje och Lukas brukar om sommaren hålla semester på Börjes föräldrars sommarställe i Åbolands skärgård. Gärna skulle Lukas simma alla dagar, hela dagen, men blågröna alger, de passerande tankfartygen och de stora kryssningsfartygens utsläpp gör det mindre lockande.

I ansvarig marknadsekonomi stirrar man inte bara på resultaten - det är också viktigt att de anställda och deras familjer mår bra:

1. Att sammanjämka arbete och det övriga livet är en utmaning för hela samhället. Visst växer Finlands ekonomi, men utbrändheten har redan blivit något av en epidemi.
2. Föräldrar med små barn måste ha rätt att välja förkortad arbetstid. Denna rätt bör gälla tills barnet gått ut grundskolans tredje klass. Utbetalningen av partiell vårdpenning måste utsträckas till treåringar och tredjeklassister. Den partiella vårdpenningens nivå måste höjas så att penningen bättre kompenserar för inkomstbortfallet p.g.a. den förkortade arbetstiden.
3. Med tanke på jämlikheten i arbetslivet är det viktigt att fäderna också tar del i skötseln av barnen och hemmet. Pappaledigheten borde därför förlängas med två veckor.
4. Nivån på det privata hemvårdsstödet måste höjas från nuvarande 137 euro till 180 euro i månaden och hushållsavdraget behöver utvecklas vidare. Även vårdstödet behöver byggas ut under följande riksdagsperiod.
5. Fpa-ersättningen för läkar- och tandläkararvoden bör höjas till en nivå som motsvarar 50 % av de verkliga kostnaderna.
6. För att Finska Vikens tillstånd ska förbättras behövs ett intensivare internationellt samarbete parallellt med åtgärder på det nationella planet. Den extremt långa övergångstiden för anordnandet av avloppsrening måste förkortas i alla EU-länder med avrinning i Östersjön. I Finland måste utsläppen av näringsämnen från jordbruk och fiskodlingar minskas, bl.a. med inrättande av fler och större skyddszoner.

Johan och Jenny Jordbrukare

Johan, 30, är agrolog. Han står inför ett viktigt val. Som ende son i en jordbrukarfamilj har han fostrats och utbildats till lantbrukare. Gården har ägts av samma familj redan i åtta generationer. Hans far och mor närmar sig pensionsåldern. Ett generationsskifte är snart aktuellt: Johan och hans hustru Jenny, 28, är inställda på att ta över gården.

Johan fasar för det enorma lån som behövs för att lösa ut föräldrarna och som ersättning för systrarnas arvslotter. Därtill måste det ju göras investeringar. Om Johan tar över gården måste han välja vad som produceras där. För närvarande håller gården ett tjugotal kor. Fähuset är omodernt och behöver en tillbyggnad. För expansionen och en ökning av kreatursbeståndet är det bäst att öka odlingsarealen, med tanke på självförsörjningen av foder och den ökade gödselmängden.

Det betyder hundratusentals euro i investeringar och det är inte alls säkert att det blir statsunderstöd, eftersom Gårdsbrukets utvecklingsfond har så dåligt med pengar. Det är ju samma fond som ger unga lantbrukare deras startbidrag - men handläggningstiderna är hopplöst långa.

"Mjölproduktionen har åtminstone gett något slags lönsamhet, men det gäller att jobba hårt. Osäkerheten ökas av alla överläggningar inom EU - när vi inte alls kan vara säkra på hur Finland klarar sig!" Det Johan talar om är förhandlingarna om lantbruksstöd vid allvarliga svårigheter. "Senast gick förhandlingarna om artikel 141 verkligen dåligt. Ministern nådde inte ett enda av de uppställda målen", suckar Johan. Bättre känns det inte heller av att det nu inför valet på nytt tagits upp en utvidgning av skattebasen för fastigheter, så att också jord- och skogsbruksfastigheter berörs.

Bättre nyheter finns det också: Jenny väntar barn, rentav tvillingar! Det betyder förstas också bekymmer, närmast med hur det ska gå med avbytare och ledigheterna. "Visst kunde det kännas bra om familjen också kunde få lite ledig tid tillsammans, så att livet inte bara är arbete," funderar Johan. Visst kommer det att behövas avbytare i framtiden, särskilt om barnen blir sjuka så att Jenny inte hinner mjölka. Den äldre generationen kan ju inte alltid ställa upp, särskilt om de flyttar till kyrkbyn, som det varit tal om.

Samlingspartiet vill se till att det också i framtiden är värt att odla jorden i Finland:

1. Rödmylleregeringen har inte sett till att Gårdsbrukets utvecklingsfond försetts med tillräckliga medel. Kapitalet måste ökas, med tanke på startstöden för unga jordbrukare och stöden för nyinvesteringar och expansion. I förhandlingarna om artikel 141 (det s.k. stödet vid allvarliga svårigheter) måste vi lyckas, så att vi kan säkerställa möjligheterna att ge nationella stöd för djurhushållning även på stödområdena A och B..
2. Lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk bör ändras så att avträdelsestöd också utbetalas till dem som arrenderar sina åkrar till aktiva odlare. Det främjar strukturutvecklingen inom lantbruket.
3. Fastighetsskatten ska inte utvidgas till att gälla för jord- och skogsbrukslägenheter.
4. Semesterdagarna för husdjursgårdar måste ökas med minst ett dygn, och samtidigt måste det tillses att avbytarverksamheten fungerar.

Mia Medianom

Mia, 26, har tagit examen vid kommunikationslinjen i en yrkeshögskola. Hennes huvudämne var produktion med audiovisuella medier. Under de senaste åren har hon haft många slags snuttjob, men inget av dem har motsvarat hennes utbildning.

I studierna ingick obligatorisk praktik, och den lyckades Mia få hos ett av toppföretagen inom audiovisuell produktion, precis Mias område. Företaget såldes sedermera som en del av ett större konglomerat av företag, ledningen byttes ut och Mias chanser till anställning i företaget försvann.

Sedan Mia tog examen har hon vänt sig till många företag för att få anställning. Förra veckan var hon redan för andra gången kallad till jobbintervju i en liten lokal mediafirma, och då fick hon veta att valet nu stod mellan henne och en annan sökande, Riku.

Företagets ägare Ari, som skulle avgöra valet mellan kandidaterna, var ställd inför ett dilemma. Mia och Riku hade vardera samma utbildning och lika goda kvalifikationer i övrigt.

Under jobbintervjun berättade Mia att hon sedan två år är gift med Petter. Ari undrade då naturligtvis om Mia och Petter har funderat på tillökning i familjen. "I och för sig är det väl fiffigt att han täcks fråga," säger Mia. "Ari har själv tre barn så han är nog inte emot föräldraskap. Men det är klart att han är bekymrad över vilka följderna är för hans företag."

Ari har räknat ut att företaget nätt och jämnt kan klara av att anställa en ny person för att underlätta arbetet. Om det nu inom de närmaste åren blir aktuellt med mammaledigt för Mia, så blir det dyrt för företaget, utgifter som samhället inte ger ersättning för. Det kan leda till en situation som är till nytta för Aris konkurrenter.

Samlingspartiet anser att Mia är förtjänt av en utbildning som också ger henne jobb:

1. Utbildningspolitiken är illa planerad, så att det i s.k. modebranscher finns betydligt fler arbetssökande än arbetsmarknaden kan svälja. Därför får inte alla sådana anställningar som motsvarar utbildningen. Framdeles bör tilläggsmedel styras som belöning just till de yrkesskolor och yrkeshögskolor vilkas elever får flest arbetsplatser som motsvarar deras utbildning. Det skulle motverka det nuvarande slöseriet med utbildningsresurser. Det kallar vi ansvarig marknadsekonomi. .
2. De kostnader som drabbar arbetsgivarna på grund av att de anställda skaffar barn måste till fullo ersättas med skattemedel. Det gör att unga kvinnor i Mias situation har det lättare att få fast anställning i uppgifter som motsvarar deras utbildning
3. Problemen som hör ihop med sammanjämknings av familje- och arbetslivet är inte något som kan lösas med enbart lagstiftning. Inte ens tio procent av papporna stannar hemma och lyfter föräldrapenning för att ta hand om barnen. Det är fråga om värderingar och attityder både i familjerna och på arbetsplatserna.

Igor Invandrare och Fanny Förlovad

Igor, 24, är född i Vitryssland. Han flyttade till Finland för fyra år sedan när han fick studieplats i Tekniska Högskolan. I slutet av år 2006 slutförde Igor sitt diplomarbete.

Finansieringen av diplomprojektet kom från ett företag som nu erbjuder Igor anställning. "Jag har faktiskt fått jobberbudanden från tre företag redan," säger Igor på flytande finska. "I Finland vill jag helst stanna. Allt jag har är här." Det mest spännande just nu för Igor är om han kan få det arbetsbaserade uppehållstillståndet klart innan ansökningstiden för jobbet går ut.

För ett par år sen började Igor vara ihop med Fanny, 27. Fannys pappa dog plötsligt för ett år sedan. Mamman hade då varit död i flera år. Eftersom Fanny var äldsta barnet föll det på henne att sköta alla arrangemang, från begravning till bouppteckning och arvsskatter. Det har varit svårt för syskonen. På grund av arvsskatten måste de nu välja vad som ska säljas, sommarstugan eller föräldrarnas året-runt-bostad..

Igor har ansökan inne om permanent uppehållstillstånd för att han ska kunna fortsätta arbeta i Finland. I fyra månader har han nu gått och väntat på beslut i ärendet. "Lätt är det inte. Hela tiden finns ovissheten om hur det går."

Igor hoppas kunna bo och arbeta i Finland, på sikt grunda familj också.

Samlingspartiet månar om att Finland i framtiden är mångfacetterat och att landet har tillräckligt med arbetskraft:

1. Igor har anpassat sig väl i Finland och kommer sannolikt att söka medborgarskap i något skede. För beviljandet av medborgarskap krävs det att den sökande ska ha bott i landet i sex år. Enligt det nuvarande systemet börjar den här perioden räknas först när det permanenta arbetstillståndet på grund av arbetsförhållande beviljats, efter examen. Samlingspartiet har föreslagit att vistelsetiden förkortas till fyra år och att även halva studietiden räknas med i vistelsen. Det skulle betyda att Igor redan om två år kan beviljas medborgarskap och att han kan börja planera sin framtid i Finland.
2. I behandlingen av uppehållstillstånd bör prövningen av om arbetskraft står till förfogande slopas när det gäller branscher med arbetskraftsbrist. Vilka branscher som befrias från prövningsskyldighet bör fastställas separat varje år. Målet är att vi i Finland ska få fler arbetstagare som Igor. Det kallar vi ansvarig marknadsekonomi.
3. I integrationen av invandrare bör satsningarna på språkundervisning ökas, bl.a. så att undervisningen i högre grad baseras på att eleverna har olika utgångsnivå. Det ska i undervisningen betonas invandrarnas beredskap inför arbetslivets praktiska krav.
4. Den höga arvsbeskattningen i Finland leder ofta till helt oskäliga situationer. Arvsskatten bör lindras och på sikt avskaffas helt. Det första steget kunde vara att arvs- och gåvoskatten avlyfts när arvingarna är arvlåtarens make/maka, bröstarvingar eller föräldrar. Om regeln var sådan, hade Fanny och hennes syskon kanske kunnat behålla både sommarstugan och familjens bostad. Även beskattningen av generationsväxling inom företag och för jord- och skogsbrukslägenheter måste lindras.

Lasse Lärare och Frida Forskare

Lasse Lärare, 32, är filosofie magister med en serie tidsbestämda anställningar bakom sig. Lasse är gift med Frida Forskare och paret har tre barn.

Lasse tog sin examen för sju år sedan vid universitetet, med Finlands historia som huvudämne. Han har också auskulterat och fått lärarkompetens. Under de senaste sju åren har han haft nio visstidsanställningar som lärare i historia.

"En stad skickade mig runt från en skola till en annan för att staden inte skulle vara tvungen att ge mig fast tjänst," säger Lasse. Skolorna har också ytterst små resurser och överansträngning förekommer allmänt bland lärarna. Stressen ökas av att man hela tiden skyfflas från en arbetsplats till en annan. Tillgången på specialundervisning är också dålig, och en lärare har inte i praktiken möjlighet att utverka att en elev överförs till en specialklass. Vist upplever Lasse läraryrket som ett kall, men emellanåt känns arbetet tungt, med allt ansvar det innebär. "Det är ganska svårt att inspirera de unga när man själv är alldeles slutkörd," säger Lasse.

Frida har en forskarpost vid Helsingfors universitet. Liksom Lasse har hon haft flera tidsbestämda anställningar. Arbetet är intressant. Frida brukar ändå förundra sig över

varför forskningsresurserna är så små. Hon har ett par gånger föreslagit för sina överordnade att samarbetet med olika företag borde ökas. "Jag vill bedriva sån forskning som är till verklig nytta för människorna!" brukar Frida säga.

Lasse och Frida har haft planer på att köpa bostad i någon av Helsingfors' kranskommuner. När de hört sig för i bankerna har det kommit fram att det inte så gärna beviljas bostadslån till korttidsanställda. Räntemarginalen som erbjuds är enormt mycket högre än om låntagaren har fast anställning.

Samlingspartiet är angeläget om att trygga kontinuiteten i människornas arbete och de möjligheter som kontinuiteten ger människorna att planera sina liv. Det är ett led i ansvarig marknadsekonomi:

1. Obefogade snuttanställningar i strid med lagens anda måste elimineras. De statsandelar som kommunerna får bör fördelas så att en kommun får mer pengar, ju mindre den har korttidsanställda. Vikariatet på grund av mammaledigt måste skötas med fast anställd personal och även statsförvaltningen ska åläggas att minska antalet korttidsjobb. I så fall skulle både Lasse och Frida få fast anställning, och då kunde de få billigare bostadslån.
2. Kommunernas knappa ekonomi är en risk för barns och ungdomars välmående. Nedskärningarna av skolornas budget drabbar hundratusentals elever, familjer och lärare. Överdrivet stora klasser borde inte tillåtas och tillgången på specialundervisning bör vara tillräcklig. Till ansvarig marknadsekonomi hör att vi satsar på de unga.
3. Universitetens och högskolornas ekonomiska oberoende måste utökas, och det genast. Deras anskaffning av medel bör diversifieras så att företagets bidrag och donationer till universitet och högskolor är fullständigt avdragsgilla.
4. De finländska universitetet och högskolorna bör specialisera sig och koncentrera sig på sina starka sektorer. En förutsättning för grundutbildning och grundforskning på hög nivå är ökade satsningar på högskolornas basfinansiering.
5. Forskare som arbetar med stipendiefinansierade projekt bör få ändamålsenligt pensions- och annat socialskydd.

Sture Student och Mia Mamma

Sture, 19, tar sina inköp ur plastkassen: tonfiskkonserver, makaroner, toastbröd, apelsinsaftburkar för 50 cent. Det är vad en studerande nätt och jämt har råd med.

Sture flyttade i höstas till Helsingfors när han hade fått studieplats i yrkeshögskolan Stadia. Han delar lägenhet i Norra Haga med två andra studerande.

"Med enbart studiestöd klarar man inte av att betala både hyra och mat" - för att inte ens tala om köp av den dator som är nödvändig för studierna. Många av Stures studiekamrater får pengar av föräldrarna, men för Stures del är saken inte så enkel.

Stures mor Mia, 56, studerade till merkonom och hade ett bra jobb i en bank. När det första barnet föddes blev hon hemmafru, maka till Keijo. Totalt blev det tre barn, och av dem har de två äldsta redan bildat familj och flyttat utomlands.

När nu också det yngsta barnet är utflugit blev det skilsmässa mellan Mia och Keijo. Mia såg till att hon fick lösa in parets gemensamma bostad. För ändamålet blev hon tvungen att ta ett rätt så stort bostadslån. Lyckligtvis kunde hon ordna med en arbetsplats.

Nu har det gått upp för Mia vad som förestår för henne. Om hon går i pension vid 63 års ålder, så kan hon inte mera amortera på bostadslånet, eftersom hennes arbetskarriär varit så kort att pensionen blir liten. Därför blir Mia tvungen att sälja den bostad där hon bott i största delen av sitt liv och där hon fostrat alla sina barn.

I en ansvarig marknadsekonomi ska det satsas på utbildning och på dem som studerar:

1. Samlingspartiet anser att studiepenningen för studerande på universitets- och yrkeshögskolenivå bör höjas med 15 procent, från nuvarande 259 euro till ca 300 euro per månad. Gränsen för de studerandes fria inkomster bör höjas med 20 procent. För studielånens del ska det införas ett bättre alternativ än det nuvarande, så att dess avdragsgillhet höjs till 50 procent, samtidigt som självriskgränsen för skatteavdragsrätten, 2 500 euro, slopas.
2. Studiestödet på andra graden behöver ses över helt och hållet. Föräldrarnas inkomster får inte inverka på studiestödet för 18-19-åringar som inte bor i föräldrahemmet. Inte heller får det att föräldrarna inte har råd eller vilja att stödja sitt studerande barn vara ett hinder för barnets studier.
3. Mia har senare insett att hon, när hon bestämde sig för att bli hemmafru, borde ha krävt av Keijo att det tecknas en privat pensionsförsäkring för henne, så att hon skulle ha pension efter eventuell skilsmässa. Hennes ex-make hade säkert haft råd med det. Men Mia hade trots på sossarnas jargong om att privata pensionsförsäkringar är dubiösa. Nu ångrar hon det bittert.
4. Samlingspartiet anser att det är viktigt med stöd för långtidssparande. Det måste göras attraktivt att spara pengar som en metod att dryga ut pensionen med. Det bör ges skatteförmåner för frivilliga pensionsförsäkringar, och små placerares dividendinkomster kunde gärna bli delvis skattefria. Om det blir vanligare att "vanliga" människor äger aktier, så ökar andelen finländskt kapital, för det är just de privata hushållen som är mest benägna att placera i inhemska företag.

Sara Sjuksköterska

Sara, 48, är skötare på en bäddavdelning i ett centralsjukhus. Hon är nöjd med att få arbeta med människor och med att vara till konkret hjälp för dem.

Arbetsförhållandena på sjukhuset är däremot tunga. Resurserna är otillräckliga, och det tycks vara omöjligt att få tillräckligt med sjukvårdspersonal till avdelningen. Visst försöker avdelningsföreståndarna rekrytera mer folk, men lönen är så låg att just ingen nappar. En sak som förvånar Sara är uppgifterna om hur få av alla som utbildats till sjukskötare i Finland faktiskt jobbar på sjukhus i vårt land. Våra sjukskötare rinner bort i en jämn ström, till Norge, rentav till Australien. De som valt att jobba i någon helt annan bransch är också många.

På avdelningen där Sara jobbar finns det flera skötare som är sjukskrivna på grund av utbrändhet. Sara själv tycker också att hon inte just har någonting att ge familjen, eftersom jobbet suger ut allt av henne - fysiskt och psykiskt. Hobbyer har hon inte längre tid med,

men arbetet måste hon orka med ända till pensionsåldern. Sara är också orolig för många av patienterna. Långt ifrån alla som skrivs ut får den fortsatta behandling som de behöver.

"Vi behöver fler som jobbar här, absolut" säger Sara med eftertryck. Hennes överordnade försäkrar att allt som kan göras också görs för värvning av vårdare, men tyvärr är lönerna inte tillräckligt lockande.

En sak som skakat Sara svårt är situationen för Saras nyfödda systerdotter Emilia. Emilia föddes handikappad', något som naturligtvis var en chock för föräldrarna, men med kärlek och beslutsamhet har familjen klarat sig genom den påsen. Det som stört Sara mest är hur hennes syster och hennes man bollats mellan olika myndigheter, just medan sorgen var som värst.

I en ansvarig marknadsekonomi betalas rejäl lön för krävande och ansvarsfullt arbete.

1. 1 Finländarna måste ha rätt till hälso- och sjukvård av god kvalitet. Köerna till vården måste förkortas i hela landet. En förutsättning är att anslagen för hälsosektorn garanteras.
2. 2 I nästa inkomstpolitiska förhandlingsrunda ska rejäla lönelöft införas i branscher som domineras av utbildade kvinnor. Nu behövs en inkomstpolitisk uppgörelse med jämlikhet. Staten måste med höjda statsandelar stödja sådana lönelösningar i kommunalsektorn, som går ut på lönelöft över medeltalet för kvinnodominerade branscher med höga krav på utbildning - som just sjuksköterna.
3. 3 Medelinkomsttagare som Sara är Finlands ryggrad. Deras karriär och avancemang kan underlättas med sänkt skattebörd. Den del av arbetslönen som en löntagare får i handen måste bli större än nu. Beskattningen av arbetsinkomst måste ytterligare lindras, jämnt på alla nivåer. Måttfulla lättnader av inkomstskatterna förbättrar sysselsättningen och kan stödjas i form av en inkomstpolitisk lösning.
4. 4 Varje finländare som återkommer till Finland för att arbeta ska få ett flyttningsbidrag på 1000 euro. Det skulle vara till hjälp när sjukskötare lockas tillbaka hit.
5. 5 Föräldrarna till handikappade barn bör förse med en kontakt- och ansvarsperson från kommunens sida, vars uppgift är att ge råd och hjälp i alla frågor som gäller handikappförmåner och -tjänster.

Krister Krigsveteran & Leila Lotta

Krister, 85, och Leila, 82, möttes under kriget. Krister sårades vid Ihantala sommaren -44. "Den tredje juli fick jag granatsplitter i benet när jag dök ned i skyttegropen. Sen fick pojkarna bråttom med att få mig till de bakre linjerna."

Leila hade det inte lätt heller. Två gånger evakuerades familjen från Äyräpää. Som lotta fick Leila uppleva kriget på nära håll. Först var hon i tjänst på krigssjukhuset i Viborg, men sjukhuset flyttade till Lahtis och Leila med det. "Från förbandsplatsen som hörde till de Laguska styrkorna skickades Krister till Lahtis, och det var där som vi träffades."

Som minne av kriget bär Krister på 10 procents krigsinvaliditet, men den skadan har aldrig hindrat honom från att arbeta och stå i. Krister fick en hygglig karriär som ingenjör vid

hemstadens vattenverk. Leila stannade hemma och fostrade fyra barn. Krister och Leila hör till dem som vi kan tacka för att Finland återuppstod efter kriget.

Under de senaste åren har Kristers gamla krigsskada börjat göra sig påmind och han önskar att han kunde få rehabilitering. "Inte för att jag vill klaga, det finns många andra med värre problem i Finland."

Både Krister och Leila röstade i folkomröstningen 1994 för Finlands inträde i EU, framför allt för säkerhetens skull. Visst väcker EU-bestyren en hel del förundran ibland, men båda är de eniga om att EU för det mesta är till fördel för Finland. "Om EU bara kunde hålla sig till det väsentliga, och sköta det hyggligt," säger Krister.

Leila och Krister är nog oroliga för Finlands säkerhet. De har också funderat över frågan om medlemskap i NATO. "Det är framtiden vi ska tänka på: hur säker är den värld våra efterkommande ska leva i? En sak är viktig och det är att vi alltid ska kunna försvara det här landet."

Samlingspartiet anser att ansvar innebär att besluten fattas med tanke på framtiden:

1. Finland ska bli det land som bäst drar nytta av tidigare erfarenheter. Enligt ett sydösterbottniskt talesätt finns visdomen i gamla gummor. Det gäller lika mycket för gamla gubbar. Vår hedersskuld och vår tacksamhet till den krigstida generationen består för evigt.
2. Det är dags att frånga procentgränserna för handikapp, som avgör vilka krigsinvalidier som ska få öppen vård av staten. Rätten till gratis öppen vård och rehabilitering bör utsträckas till alla veteraner.
3. Folkpensionen till Leila och andra i hennes situation bör höjas med 20 euro i månaden.
4. EU borde koncentrera sig på frågor som de enskilda medlemsländerna inte var för sig kan sköta lika bra. Tyngdpunkten måste vara att människorna mår bra, hållbar utveckling och europeisk säkerhetspolitik. Ett utökat samarbete är även till nytta för oss. Finland bör arbeta aktivt inom EU. Om vi sitter med där besluten fattas har vi de bästa möjligheterna att driva finländarnas intressen.
5. Det primära ansvaret för Finlands försvar bärs alltid av finländarna själva. Samarbetet på EU-nivå stärker vår trygghet. Om Finland anslöt sig till NATO skulle det öka vår trygghet och internationella ställning, men Finland får inte ansluta sig mot sina medborgares önskan. För ett NATO-medlemskap krävs att en majoritet, given i en folkomröstning, talar för saken. Likaså krävs det konsensus bland de politiska beslutsfattarna. Det betyder åtminstone att Finland inte går med i NATO under nästa riksdagsperiod.

Arvid Arbetslös

Arvid, 52, är arbetslös och bor i en liten kommun i Satakunda. Sedan tonåren hade han haft jobb på en fabrik i närheten, men år 1998 lades den ned. Produktionen flyttades till Estland. På den tiden fanns det inget arbete som motsvarade Arvids erfarenhet att få på orten, så han anmälde sig på Arbetskraftsbyrån som arbetslös arbetssökande.

Arvid tyckte att det var konstigt att Arbetskraftsbyrån inte alls hörde av sig trots att det på Arbetsministeriets webbplats lovades att så skulle ske. Arvid funderade redan på att flytta

till en annan ort för att få jobb, men just då tog byrån äntligen kontakt och erbjöd en kurs. Arvid tänkte då att "visst måste väl byrånsarna veta vad som är bäst i det här läget", så han accepterade kursen.

Under de följande åren gick Arvid på den ena kursen efter den andra, med träningskurser i att söka arbete där emellan. Där emellan var Arvid igen arbetslös. En gång fick Arvid ett jobb hos kommunen med sysselsättningsstöd. Det var ett bra jobb, tyckte Arvid, det kändes meningsfullt, men också det upphörde så snart som stödperioden var slut.

Arvid har tagit reda på att han möjligen kan få ett jobb i Björneborg, men att det är osäkert om hans kompetens räcker till för det jobbet.

Samlingspartiet vill ge Arvid jobb, inga underligheter:

1. Arbetskraftsförvaltningen har hållits i socialdemokraternas strupgrepp i ett sträck sedan år 1995. Följden är tyvärr att byråerna år ut och år in kör på med samma slags sysselsättningsstricks, typ "kurser i hur man söker arbete" och korta jobb i den offentliga sektorn med sysselsättningsstöd. Också i sina egna undersökningar medger arbetsministeriet att den här sortens sysselsättningsåtgärder är nästan utan verkan.
2. Sysselsättningsmedlen bör tas från allehanda kursverksamhet och stödarbeten i den offentliga sektorn och flyttas till stöd för utbildning med läroavtal, till arbetskraftsutbildning i samarbete med företagen och till stödarbeten som inriktas på den privata sektorn. Erfarenheten visar att de flesta som med sysselsättningsstöd får arbete i privatägda företag också kan stanna kvar i jobbet när stödperioden löpt ut. Det kunde leda till att även Arvid får ett jobb på eller nära hemorten.
3. Ett annat bra alternativ är att Arbetskraftsförvaltningen anordnar en utbildningsperiod i 3-4 månader, med upphandling i samarbete med ett företag i Björneborg. Utbildningen skulle hållas för, säg, 15 personer utom Arvid. Den här utbildningen sker i första hand inom företaget, och när den är slutförd skulle Arvid få jobb där. För att det här ska lyckas, måste Arbetskraftsbyrån vara betydligt villigare än nu att samarbeta med sådana företag som behöver Arbetskraft. Det kallas ansvarig marknadsekonomi.

Eva Ensamförsörjare

Vasabon Eva, 35, har jobb i kassan i en market. För tre år sen tog Eva ut skilsmässa från sin man, som numera flyttat ur landet.

Eva bor med sina barn, femårige Markus och Milla som är tio. Efter sportlovet i fjol berättade Milla om sina klasskamraters resor till Lappland. Eva skulle gärna kunna skicka sina barn på samma slags resor som deras jämnåriga gör. Men för en ensamförsörjare sitter det hårt åt - redan att klara de absoluta grundbehoven är tufft. Eva nämner de ständigt dyrare elräkningarna.

"Jag sparade slantar i månader och lyckades till slut köpa nya skidor till dem båda. Nu borde de vara ute på skidorna men den lilla snön som fanns har ju regnat bort!"

Milla, tioåringen, har berättat att det på skolgården i högstadiet har funnits knark att köpa. Eva är orolig och hoppas att Milla har något förnuftigt att göra efter skolan på eftermiddagarna, när Eva själv sitter på jobbet. Det kan hända att avhämtningen av Markus på dagis också blir sen, för arbetsdagarna i kassan är ofta längre än dagstiderna. Eva har försökt ordna sin arbetstid i kassan så att hon hinner avhämta Markus. Ibland lyckas det inte, men då har någon av Evas bekanta hjälpt till.

Enligt samlingspartiet ska politiken göras för familjerna, det är inte familjerna som ska behöva anpassa sig till politiken:

1. Barnfamiljernas, särskilt ensamförsörjarnas, utkomst bör förbättras. Barnbidragen bör bindas till index så att köpkraften består. Ensamförsörjartillägget bör höjas från nuvarande 36,60 euro till 45 euro.
2. Knark är en realitet i Finland. För att barn och unga inte ska använda knark måste hemmen och skolorna samarbeta. Det måste finnas tillräckligt med poliser så att de syns i gatubilden, både i tätorter och i glesbygden. Polisbesöken i skolorna bör också ökas.
3. Skolorna bör anordna eftermiddagsaktiviteter, med stöd av frivilligorganisationer.
4. Daghemmen bör få flexiblare öppettider, så att situationen för Eva och andra i samma situation blir lättare.
5. Klimatförändringen är ett hot som gäller hela världen. En förutsättning för att utsläppen ska hållas i styr är att det skapas ett genuint världsomspännande klimatfördrag, så att alla som förorenar är med.
6. Finland är ett litet land, men vi kan föregå med gott exempel inom EU och i andra internationella sammanhang. Vi måste klara av våra egna utsläppsåtaganden och tala varmt för miljön och klimatet.
7. Energiproduktionen i Finland bör vara mångsidig och med så hög självförsörjningsgrad som möjligt. Bruket av förnybara energikällor - vattenkraft och bioenergi - bör öka.
8. Starka skäl talar för en utbyggnad av kärnkraften. Den är en utsläppsfri energiform som inte smutsar ned. Med utbyggd kärnkraftsproduktion kan vi hålla hemmens elräkningar i styr.
9. Vår planets framtid angår oss alla. För trafikens del måste vi stödja bruket av modernare, tryggare och miljövänligare fordon. Bilbeskattnings tyngdpunkt borde överföras från beskattning av anskaffningen till beskattning av användningen. Dieselskatten bör sänkas. Kollektivtrafikens konkurrenskraft måste bevaras.

Fredrik Företagare och Hedda Hemvårdare

Fredrik, 53, är paketbilsförare och egen företagare. För 13 år sedan grundade han en egen firma, "Freddy's". Uppdragen har räckt bra till ända sedan det hela började. Lediga dagar har det inte just blivit alls, utom julhelgerna och ibland midsommar. För drygt två år sen togs Fredrik in på bypassoperation, och då tog han "hela" sex dagar sjukledigt.

Arbetena räcker till så pass bra att Fredrik funderar på att anställa en eller två förare som avbytare. En del av de praktiska formaliteterna har han hunnit utreda, men det förefaller som om byråkratin för en arbetsgivare tar alldeles för mycket tid som borde användas bättre, till riktigt arbete. Kostnaderna för att ha anställt folk verkar svindlande: "Alla kostnader och påslag gör att varje euro firman betalar i lön kostar mig två."

När Fredriks svärmor blev sjuk tog hennes dotter, Fredriks fru Hedda, 49, henne hem att bo hos sig. Då lämnade Hedda sitt jobb för att ta hand om sin 80-åriga mor. Dittills hade hon varit kanslist i en lågstadieskola. Valet att sluta jobba var självklart för Hedda, hon tyckte att det var rätt att göra så.

Nu är Heddas mor redan på bättringsvägen så Hedda skulle väldigt gärna återvända till jobbet. "Tank om jag kunde få jobba bara så mycket att jag emellanåt kan se till mamma," suckar Hedda.

Fredrik hoppas kunna fortsätta med sitt företag fram till pensionsåldern. "Det är väl bara en dröm att politikerna någon gång skulle tänka lite på oss vanliga små företagare också, och inte bara svansa för Nokia och andra teknologiföretag."

I en ansvarig marknadsekonomi borde anställningen av folk i första hand uppmuntras, inte vara något som kräver förmynderskap:

Byråkratin bör underlättas för företagen. Som det nu är, tar pappersexercisen en stor del av arbetstiden. Tröskeln för att göra nyanställningar måste sänkas. Alla de bikostnader som en arbetsgivare måste ro ut med när han har anställda behöver sänkas. Det s.k. låglönestödet borde vidgas så att det når flera än nu - särskilt unga vuxna.

Beskattningen av företagens inkomster måste lindras, både för lönekostnadernas del och när utdelning tas ur företaget. Verkningen av det här är att allt fler finländare sysselsätter sig själva och andra.

Lagstiftningen bör ändras så att en löntagare som ser sig tvungen att ta hand om en anhörig eller annan närstående ska ha möjlighet att på begäran få kortare arbetsdagar.

I stödet för närståendevård måste det slås fast enhetliga kriterier som utgår från hur krävande vården är. Tillräckliga anslag måste beviljas för ändamålet. Antalet lediga dagar för dem som ger närståendevård bör ökas till fyra dygn i månaden.

DENNA KAMPANJ HAR gjorts upp av många finländare i samarbete. Under vår lyssnarkampanj fick vi se och höra en hel del - och vi lärde oss ännu mera. Det tackar vi för. Förhoppningsvis kommer det att återspeglas i den politik vi för.

Namnen i detta valprogram är fingerade. Det som vi berättar om dem är däremot helt sant, och citaten är tagna direkt från lyssnarkampanjen.

SAMLINGSPARTIET - PARTIET SOM LYSSNAR -